

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy óra 40 kr.
 Negyedévre 1 frt — kr.
 Félévre 2 frt — kr.
 Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
 takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TARSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos peltisorért egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször 4 kr.
 Nyílttér 4 hasábos peltisorért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyílttérért 30 kr.
 Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület)

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

A szocziálista kereskedősegek gyűlése.

Budapest, decz. 6. (A „H. E.” ered. táv.)
 A szocziálista kereskedősegek vasárnap dél-
 után a Széchenyi kioszkban gyűlést tartottak.
 Feifer Sándor az ismert agitátor beszélt it-
 ten, a kit a jelenvolt Krecsányi rendőrka-
 pitány többször rendreutasított heves kifaká-
 dásai miatt.

Jégzajlás a Dunán.

Budapest, decz. 6. (A „H. E.” eredeti távi-
 rata.) A jégzajlás a Dunán nagy mérveket öl-
 tött. A pár napi hideg következtében a Dunán
 már elég vastag jégtáblák vannak melyek elle-
 pik az egész folyam tükrét. A pesti oldalon a
 lánczid alatt már jó darabot rongált a jég.

A bukott leány gyilkosa.

Budapest, december 6. (A „H. E.” ered.
 táv.) Bjelobaba Mártha gyilkosát még mostanáig
 sem fogták el. Sőt az a nyom, a melyen a rend-
 őrség kezdetben elindult, tévesnek bizonyult.
 Rendőri körökben azonban erősen remélik, hogy
 elfogják a vakmerő gyilkost.

H i r e k.

* **Mikulások napja.** Tegnap köszöntötték
 fel a Miklósokat város és országszerte. Az aprósá-
 gok pedig várták azt a Mikulás bácsit kíváncsi-
 sággal, mert hozni szokott minden évben ajándé-
 kokat. Az idén azonban, mint az apró tudósítók
 jelzik, nagyon szűk marku volt a Mikulás. Ő is
 megérezte a sertésvészt, a kereskedelmi, ipari pan-
 gást és a milleniumi költségeket. Remélik a kis
 tudósítók jövőre a legjobbat.

* **Választás az izr. hitközségnél.** Teg-
 nap, vasárnap d. u. 3 órakor tartott az izr. hitköz-
 ség képviselőtestületének választása.

Elnök volt Erber Imre, h. elnök, választási
 elnök Mihelyi Adolf; a szavazó bizottság tagjai
 voltak: az elnökön és helyettesen kívül Reismann
 Jakab, Wechsler Adolf, Berger Dániel, Rosenthal
 Sámuel és Schütz Albert hitközségi jegyző.

Beadatott összesen 88 szavazat, mi szokatlan
 érdeklődésről tesz tanúságot.

A választás eredménye a következő: a megvá-
 lasztott 24 képviselő lett: Aufricht Mór, Berger
 Dániel, D. Berger Ignác, dr. Berkovits Ferencz,
 dr. Grósz Albert, Kálmán Ferencz, dr. Kornstein
 Lajos, Krugstein Izidor, Léderer Dávid, Mihelyi
 Adolf, Paczauer József, Reismann Mór, Rosenthal
 Sámuel, ifj. Schwarcz Ábrahám, dr. Sonnenfeld
 Zsigmond, Steiner M. Albert, Bügler Jakab, Reis-
 mann Jakab, Sonnenfeld Adolf, Klein Lázár, Bog-
 nár Sámuel és dr. Adorján Ármán. Ezek közül 20
 megválasztott 3 évi időtartamra 4 pedig 1 évre.

* **Nagy lopás a vasuton.** A nagykarolyi
 rendőrség táviratilag értesítette a főkapitánysá-
 got, hogy Grünfeld Salamon kőbányai sertés
 kereskedőtől Püspök-Ladány és Nagy-Károly kö-
 zött a vasuton tegnapelőtt éjjel 11460 frtot el-
 loptak. Ellopták ezenkívül Grünfeldnek 200 frt
 értékű aranyóráját is lánczostól együtt. A tolvajt
 nálunk is nyomozzák, hátha idejött szórakozni.

* **A gyermekbarát-egylet választ-
 mányi ülése.** A „Gyermekbarát” egylet választ-
 mányi ülést tartott tegnap, vasárnap d. e. 11 óra-
 kor a városháza tanácstermében. Jelenvoltak:
 R i t o ó k Zsigmond elnök, ifj. Schwartz Abrahámné,
 Huzella Gyuláné, Ritoók Zsigmondné, Rechné B.
 Zsófia, Berger Dánielné, Sál Ferencz, dr. Dóri
 Ferencz, Farkas Izidor, Wallaschek Venczel vá-
 lasztmányi tagok, Beczkay Lajos pénztáros, dr.
 Gyémánt Jenő ellenőr, K. Nagy Sándor titkár.

Elnök az ülést megnyitván, fölkérte titkárt

a jövő közgyűlés elé terjesztendő jelentés fel-
 olvasására, a mit a választmány tudomásul vett s
 helyben hagyott.

Ezután felolvastatták a számvizsgáló bizottság
 jelentése, mely szerint az alapító tagok száma 52,
 az egylet jelenlegi vagyona 8025 frt 10 kr, az
 alapítványi összeg ez évben 700 frrtal szaporodott,
 a kiadás 425 frt 31 kr volt. Majd indítványozták,
 hogy pénztáros kéresek felrendes pénztári könyv
 vezetésére, hogy ezáltal a számadások s a pénztári
 állomány bármikor megtekinthetők legyenek, to-
 vábbá hogy állapítsák meg, hány tag van tag-
 sági díjjal hátrányban, s követelésből mennyi hajt-
 ható be.

A választmány elfogadta a javaslatokat. Föl-
 kérték elnököt, hogy a betétkönyvecskéket őri-
 zite alá vegye, mit elnök hivatkozva azon körü-
 ményre, hogy pénzek kezelését hivatalával össze-
 férhetetlennek találja — megtagadott, kérésére a
 választmány ezzel dr. Berkovits Ferencz ale-
 nököt bízta meg. Továbbá felolvasták a jövő évi
 költségvetést, mit a választmány azon megjegyez-
 sel, hogy a tervbe vett jótékonyozású mulatság
 rendezését, s ennek megtartási idejét a választmány
 hölgy-tagjainak belátására bízta, helybenhagyott.
 — Végül titkár beszámolt az iskolásgyermekek
 között kiosztott ruhadarabok előállításai és a
 szegénysorsu tanulók ebédjegy és elszállásolási
 költségeiről, mit a választmány jóváhagyólag vett
 tudomásul. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést
 berekesztette.

* **A fizetés-emelés.** Nagyvárad-város pénz-
 ügyi és jogügyi bizottsága — mint azt már lap-
 tarsaink kimerítőleg megírták — a múlt héten
 együttesen tárgyalták tisztviselőink fizetés-emel-
 sére vonatkozó főszámvevői javaslatot. Nekünk
 csupán egy megjegyzésünk van a megállapított
 fizetési tételekre nézve és ez az, hogy mosto-
 hán bántak el a II. osztályu rendőrbiztosokkal
 akik p-dig tagadhatatlanul ép olyan szolgálatot
 tesznek mint az első osztályuak és sokkal terhe-
 sebb és nagyobb felelősséggel járó hivatali visel-
 nek, mint a nagyobb fizetésű — hason rangu
 tisztviselők. Ezekről kár volt levonni azt az elő-
 szőr már megállapított 100 forint többletet. Ez
 a 6—700 forint se ide, se oda; ezért nem volna
 érdemes azoktól megvonni a méltányosságot. A
 törvényhatósági bizottság különben figyelemmel
 lehet annak idején e felszólalásra és megprepa-
 ratja a hibát. Epen ezért szólaltunk fel.

* **Halálozás.** Széchenyi Lajosné, szül.
 Reizer Gizella asszony folyó év decz. hó 5-én
 d. u. 1 órakor, élte 25-ik, boldog házasságának
 4-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele
 után elhunyt. A megboldogult temetése folyó hó
 7-én délelőtt fél 10 órakor lesz Kis-Kut-utca
 86-ik számú saját házatól a róm. kath. anyaszen-
 egyház szertartása szerint; földi maradványai az
 olaszú sirkertben helyeztetnek nyugalomra. Mely
 végtisztességtételre a család barátait és ismerőseit
 tisztelettel lapunk útján meghívja.

* **Veszélyes iparvágány.** Mint dob-
 r e s t i leveleznok jelenti, a lunkáspriei iparvágá-
 nyon már a második szerencsétlenség történt. A
 rönkök mindkét esetben nyomorekká tették a
 szegény embereket. Egyiknek a két lábát, má-
 siknak a karját kell amputálni.

* **A kerületi betegsegélyző pénztár
 ülése.** Láng József elnöklete alatt vasárnap
 délután a „Nagyvárad kerületi betegsegélyző
 pénztár” saját helyiségében ülést tartott, mely
 alkalommal az igazgatósági tagok, kettő kivete-
 lével, mindnyájan jelen voltak.

A múlt ülés jegyzőkönyvének helybenhagyása
 után a szűkebbkörű bizottságba Zimmer Károly és
 Jellinek F. ig. tagokat választották be egyhangulag
 és ezután megállapították a jövő évi költségve-
 tést, mely szerint bevétel leane 63852 korona,
 kiadás a tartalékalapra félreteendő 10 százalékkal
 együtt 63000 korona, maradvány mutatkozik

682 korona. Sarkadi Ignác titkár havi
 jelentését, mely szerint 129 tagapadás mutatko-
 zik, de azért a bevételek normalisak voltak, jóvá-
 hagyólag tudomásul vették. — Grósz Salamon,
 Minda Miklóst, Nagy Bélát és családját önkéntes
 tagokul felvették. Láng József elnök jelenté-
 sét, mely szerint a debreczeni pénztár küldöttjei
 köszönetet szavaztak az igazgatónak úgy a
 szíves fogadtatásért, mint a szerz-tel tapasztala-
 tokért és nyomtatvány mintákért, örömmel tuda-
 másul vette az igazgatóság. — Elnök előterjeszté,
 hogy dr. Moskovits József igazg. tag indít-
 ványt tett, hogy a jövő évben egy országos kong-
 reszust hívjon össze a pénztár Nagyváradra,
 melyen a budapesti kongresszus határozatai újból
 feleleveníttessenek, az igazgatóság egyhangulag
 elfogadja és megbizta titkárt, hogy az előkészü-
 leteket erre nézve indítványozó segédkezése mel-
 lett tegye meg. — Ülés berekesztése előtt még
 Láng József elnök, miután ez évben ez volt
 az utolsó tanácskozás, meleg szavakban mondott
 köszönetet az igazgatóság tagjainak egész éven
 át kifejtett, lankadatlan buzgalmukért és elisma-
 réssel emlékezett meg a tisztviselők, a pénztári
 orvosok odaadó munkálkodásáról is és kérte ugy
 az igazgatóságot, mint az orvosokat és tisztikart,
 hogy ezzel a buzgalommal igyekeznek továbbra
 is fejleszteni és megerősíteni az ő vezetésére bi-
 zott kerületi pénztárt. A zárbeszédet a jelenle-
 vők lelkesedéssel fogadták és az elnök t. zajosan
 megéljenzték.

* **Kenyér-statisztika.** A szomszédban:
 Debreczenben a napokban lesz a tisztújítás; ér-
 dekesnek tartjuk nyilvánosságra hozni, hogy a
 kisebb állásokra mennyien reflektálnak. A kenyér-
 statisztika következő: Első aljegyzőségre pályá-
 zott 11; másodaljegyzőségre 9, harmadaljegyzőségre
 10, negyedekre 11, házipénztárnokságra 2, gyám-
 pénztárnokságra 3, adópénztárnokságra 3, árva-
 széki ünökségre 11, a r. fogalmazóságra 7, köz-
 gyámra 4, a mátai biztosi állásra 4, erdési ál-
 lásra 2, népfelkelési nyilvántartói állásra 18,
 házi pénztári tisztségre 17, irodai tisztségre 37,
 adókövetési állásra 20, leitári biztosi állásra 30
 és helyettes állásra szintén 30, mezőbiztosságra
 24, két r. biztosságra 45, irnoki állásokra 101.
 Jóleső örömmel jegyezzük meg, hogy nálunk nem
 volt ilyen nagyarányu a kínálat, sőt az állások
 — egy kivételével — mind egyhangulag lettek
 betöltve.

A nagyvárad sakk-kör megalakulása.

Nagyvárad, decz. 6.

Fényes jövővel kecsegtet a nagyvárad sakk-
 kör. Mindenki ezzel a meggyőződéssel távozott
 el tegnap délelőtt a sakk-kör alakuló közgyűlé-
 séről, hogy azok a férfiak, kik ott megjelentek s
 kik közéletünk legkimagaslóbb alakjai, mindent
 el fognak követni, hogy a nagyvárad sakk-kör
 komoly hivatásának megfelelően s kiknek már
 neve is elég garancia arra nézve, hogy az
 egylet a legvirágzóbbak egyike legyen.

Maga az a tény, hogy sikerült a körnek Bi-
 harmegye egyik legelőkelőbb férfiat: Szász
 Ágostont elnököknek megnyer ni oly fontos körülmény,
 oly ritka szerencse a sakk-körre nézve, melyben
 kevés egyletnek van része s ha ehhez hozzá-
 vesszük azt a díszes névsort, mely a választ-
 mányt képezi, valóban elmondhatjuk, hogy a
 nagyvárad — immár megalakult — sakk-kör
 ugy kvalitásra, mint kvantitásra nézve első az
 egész országban.

Ott voltak: dr. Beóthy László főispán, Szász
 Ágoston, Balázsházy Bertalan, Wertheimstein
 Aifred, dr. Hoványi Gyula, Böszörmányi Géza,
 Olasz Gyula, Ragány János, Böhm Jenő, May
 Sándor, Jusztth Károly, Csathó Zsigmond, Mada-
 ras Elek, Adorján Emil, dr. Kiss Dénes, Koll-
 ner Dávid, Wachsmann Albert, Janky Antal,
 Kurecsu István, Kovács Jenő, Klein Sándor,

Schwarz Izidor, Niedermann Antal, Diósy Ferencz, Aufricht Vilmos, Markovits Sámuel, Máthé László, Mátray György, Magyar Jenő, stb.

Dr. Hoványi Gyula üdvözölte a megjelenteket s felkérte a közgyűlést, hogy válaszsza-
nak korelnököt.

Balázsházy Bertalan indítványára egyhangulag Szász Ágostont választották meg korelnöknek, ki elfoglalván helyét, felkéri jegyzőnek Gesztési Ödönt.

Mindenekelőtt felolvastatt az előértekezlet jegyzőkönyve, melyet változatlanul elfogadott a közgyűlés.

Ezután következett az alapszabályok felolvasása, melyet csekély módosításokkal szintén elfogadott a közgyűlés, kivéve néhány szakaszt, melyet utólag pótolni kívántak. Így a 6. §. és 7. §. szövege némi, lényegtelen változást és pótolni még egy szakaszt vétetik föl Adorján Emil indítványára, az elköltözött tagok kötelezettségére vonatkozólag.

Ezután Szász Ágoston elnök kimondja a határozatot, mely szerint az alapszabályok a jelzett módosításokkal elfogadottnak és 3 példányban letisztázva a belügyminiszterhez felterjesztendők.

Ezután a közgyűlés legérdekesebb aktusa a tisztikar és a 16 tagú választmány megválasztása következett, mely egyhangulag ment keresztül.

Elnöknek Balázsházy Bertalan indítványára egyhangulag, nagy lelkesedéssel Szász Ágoston választották meg, ki megköszönte a megtisztelő bizalmat s ígérte, hogy a maga részéről mindent el fog követni, hogy a sakk-kör virágozzék s ha ezt netalán el nem érné, tekintsek magas korát. (Általános ellentmondás.)

Megválasztattak továbbá közfelkiáltással:

Alfelnöknek: dr. Hoványi Gyula.

Titkárnak: Gesztési Ödön.

Pénztárnoknak: Böszörményi Géza.

Elnörszéknek: Wachsmann Albert.

Jogtanácsosnak: dr. Várady Zsigmond.

Könyvtárosnak: Niedermann Antal.

Haznagynak: Madaras Elek.

A választmány szintén egyhangulag ment keresztül a következő tagokkal:

Dr. Beóthy László, Balázsházy Bertalan, dr. Berkovits Miklós, Böhm Jenő, Farkas Izidor, Gerő Áram, Huzella Gyula, Hoványi Géza, dr. Kiss Dezsa, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, Oas Gyula, Ragány János, Sarkadi Ignác, Urbán Adolf, Wertheimstein Alfréd.

Ezután még dr. Hoványi Gyula tett jelentést a szervező bizottság működéséről, mely szerint 120 tag irt alá a kibocsátott gyűjtőleveken s hogy a helyiség kérdésében csak negatív jelen-

tést tehet s az igazgatótanács bizassék meg a további teendőkkel, továbbá elnök a jegyzőkönyvek hitelesítésére kiküldte Balázsházy Bertalan és Wertheimstein Alfredet s Ragány János indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak a kezdeményezőknél és a Kereskedelmi Csarnoknak, amiért a termet tanácskozássra átengedte, mely után az ülés Szász Ágoston éltezésével fél 1-kor véget ért.

A kisasszony Mikulása.

Nagyvárad, decz. 6.

Egy kis leányról szól a dal, aki szép és — fiatal, (A „dal” szóra talán cs e n g ö b b r i m l e t t v o l n a, hogy szép és — gazdag, de a történeti hűség barátai vagyunk és így megelégszünk a fenti rimmel is.)

Tehát ez a kis lány egy reggelen összetette a kezecskéit és így imádkozott:

— Édes jó Mikulásom! Ime megvan mindenem. Holnap lesz az esküvőm, a vőlegényemet szeretem és ő is szeret engem. Jó fiú, szép is alegendő mértékben. Édes jó Mikulásom, mit kérjek még tőled? Mi az, a mivel ezenkívül is megörvendeztetnél? Pedig ugy hallottam, hogy gálánt ember vagy, aki minden évben megjutalmazod a jó leányokat. Ékszerekre nincs szükségem, szeret engem a vőlegényem a nélkül is, a menyasszonyi ruhám is készen van már... Ugyan mit hozhatsz hát nekem? ...

Igyen imádkozott a kis leány és másnap megvala az esküvő, amint azt a helyi lapok meg is irták szépen...

Tegnap, Mikulás napján választott azután a kis lány kérdésére a Mikulás bácsi:

... Hozott neki ajándékba egy — házi barátot. Ez a dolog nem Nagyváradon történt, de — még megtörténhetik. (Ne.)

A nagyvárad i zr. nőegylet közgyűlése.

Nagyvárad, decz. 6.

Tegnap, vasárnap délután tartotta meg a nagyvárad i zr. nőegylet ez évi közgyűlését a Fekete Sas éttermében.

Jelen voltak Schwarz Ábrahámné elnökléte alatt Berger Dávidné, ifj. Kohn Sámuelné, Krasznér Salomonné, Csáthó Zsigmondné, dr. Friedländer Sámuelné, dr. Kálmán Szidorné, özv. Lángné, ifj. Moskovits Mórné, Deutsch K. L. né, Róth Jánosné, Reismann Jakabné, Ländler Ferenczné, Steiner M. Albertné, dr. Bartha Jánosné, dr. Korstein Lajosné, Schwartz Jakabné, Erber Ferenczné, dr. Mihály Lajosné, dr. Kiss Dénesné, Gerő Áram titkár és Farkas Izidor számvizsgáló.

Elnök a gyűlést megnyitván, üdvözölte a megjelenteket s felkérte titkárt az évi jelentés felolvasására.

házat, melynek egyik zugában laknak a vízfordó öregek.

Emeletes bérház az. Külön bejárata szobákkal, de az ajtó soha sincsenek bezárva, az ablakok rongyosak, itt is, ott is befurakodik rajtuk a kőd.

A bérház általános bérlője: a nyomor. Ott hasal a bejáratnál a rémséges szörnyeteg, iszonyu száját tátogatva a ködben. A torkán keresztül vezet a bejárás a bérház helyiségeibe.

Köhögés, rekedt kiabálás, nyögés, a minő a sirból jöhet, vagy a pokolból, hallatszott a ködben, mialatt a rendőrség éjjel fölverte a vízfordó öreg párnak tanyáját.

Az ablakokat bepólyázta nedves, sötét fátóval a kőd. A társaság egy része tapsolt, verte a kezét össze, ugy melegegett. Többen táncoltak, némelyek a térdeiket paskolták, gyereksírás hallatszott valamely távolibb zugból. Egy jó reményességben levő meztelábos fiatal nő szaladt át a folyosón: két gyerek volt a két karján, egy pápaszemes koldus le akart ugrani az emeletre; bent egy zugban szalma zizegett, a nyers hang döngött.

— Ezt ne bántsd, beteg!

S összeszedték mind, csak a beteg s egy száz-három esztendőss menyecske maradtak a zugolyokban háborítlanul.

A szegény ördögök siralmas csapatát, mint egy szétzúzott falkát, hajtották be egy nagy nedves terembe, melynek se ablaka, se ajtaja. A biztos hurrogott itten, mint a veszedelem. Oh, az istenadta nyomor, hogy megijedt.

Melyik a tolvaj? Melyik rabolta meg a szegény vízfordót? S ha kihullana az ötvenes valamelyik hideg verte, éhes képtű, vén gazember rongyai közül: volna-e elég ereje a bírónak végrehajtani minden irgalom nélkül, amit a paragrafus diktál?

A Gerő Áram titkár által szakszerűen megírt jelentés megemlíti, hogy a f. évi november 15-én tartott választmányi ülésben az ment ugyan határozatba, hogy miután a múlt évi zárszámadások akkoráig még nem voltak fölülvizsgálva, ez évben ne tartassék közgyűlés, hanem majd a jövő év februárius hívára kitűzendő közgyűlésen az 1895. és 1896. iki zárszámadások együttesen terjesztessenek elő. — Minthogy azonban a zárszámadás időközben fölülvizsgáltatott, helyesebben tartotta az 1895. iki zárszámadást, még ez évben bemutatni. E célból az elnökség sietett a közgyűlést mai napra összehívni, melynek tárgyaül azonban, tekintve, hogy néhány hónap mulva újabb közgyűlést tartanak, egyedül a zárszámadás elfogadását tűzte ki.

Majd áttérve a zárszámadás elemezésére, a zárszámadás adatai felmentik a választmányt az alól, hogy az egylet működésének eredményét még külön is részletezze, a számadatok eléggé illusztrálják, hogy az egylet tehetségéhez képest mindenkor megfelelni, igyekezett emberbaráti hivatásának s szabályszerű feladatainak, hogy a jótékony-ság gyakorlásában nem fukarkodott, fényesen igazolja ama 1274 forint kitévő összeg, mely segélyezésekre, tűzi fára, és szegény sorsu iskolás gyermekek felruházására fordítottat.

Az egylet vagyona jelenleg 25234 forint 95 krajczár.

A közgyűlés ezeket tudomásul vette, s közmegelegedéssel az egylet buzgó pénztárosának a felmentvényt megadta.

Ezek után elnök az indítványozta, hogy ezentul a segélyezések ne közvetlenül az elnökség útján történjenek, hanem utczák szerint védhölgyek választassanak s ezek előterjesztésére történjék az adományozás.

Védhölgyek lettek: Aufricht Mórné, Áron Salomonné, Jakobi Mórné, dr. Weisz Mártonné, Kepes Jónásné, Hartmann Mórné, Spitzer Sámuelné, Róth Jánosné, Weisz Mórné, Moskovits Mórné, Moskovits Emánuelné, Sternthal Sándorné, dr. Várnai Ferenczné, Wallerstein Salomonné, Weisz Gáborné, Schwartz Ferenczné, Weisz I. Mórné, dr. Révész Vilmosné, özv. Sonnenfeld Józsefné, Blau Sámuelné, Weisztovits Lajosné, Weinberger Jakabné, özv. Schwarz Hermanné, dr. Kiss Dénesné.

Számvizsgáló bizottsági tagokul továbbra is megválasztottak: Farkas Izidor, Reismann Mór és Löblé Henrik.

Farkas Izidor megemlékezik elnöknek az egylet fejlesztése érdekében tett fáradozásairól s meleg hangon köszönetet mond ezekért, kérve továbbra is jótékony működését és buzgalmát.

Több tárgy nem lévén, elnök köszönetet mondva a megjelent urnőknek, a gyűlést berendezette.

Hiszen a nagy bérház lakói mind éhesek. Mind rongyosak. Mind fázik.

A legirgalmatlanabb háziur: a nyomor, nem csináltat a palotára, ahol összezsúfolva vannak és egymás hátán álmognak, ablakot, az ajtó is töredeznek. A penészes bűz melegít egy kissé s a pálinkagőz, az aranysárga szalmával berendezett háló-zugolyokban. Volt egy kutyája a szemüveges koldusnak, az megdöglött negyvennyolc óra alatt az egyik szalon sarkában a gyilkos büztől.

Aztán vallatta a bíró őket.

— Ki vitte el a pénzt? Kit láttak a vízfordó öreg ajtaja előtt? Kinek van pénze?

Egy doggképtű, ballábára sánta, hályogos szemű vén favágó egy darab kenyérhaját szorongatott a kezében s így szólt:

— Én, ha látnám, azt se tudom, melyik a pénz, melyik csak papiros.

S megdörzsölte a szemét.

— Hová való kend?

— Makóra, de itt lakok már régen.

— Aztán miből él kend?

— Fát vágok.

— Kivel él kend?

— A feleségemmel.

— Hát az hol van?

— Hát az isten tudja.

— Nincs itthon?

— Hét esztendeje, nem tudom biz' én, hogy merre van.

— Hiszen akkor nem él kend vele? Kend hazudik.

A vén csavargónak kiszélesült a melle, kitátotta a száját, a hályagos szemé felfordult.

— Dehogyan nem... Csak vele élek én... Mert más nem kell soha, majd előjön... ű az...

— El kell toloncolni — verte hozzá az ítéletet a bíró.

A „HÉTFOI ÉRTESSITO” TÁRCZÁJA.

Lopás.

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —

Vastag köd van, nedves szél fúj, prűszkölnék, köhögnek az emberek.

A lucskos, szürke levegőnek szaga van, amittől az embernek a halál jut az eszébe.

Az ég három nap óta nem látszik, mintha kifordult volna s belőle ömlenék le a rögökre, a folyam sima tükörére a bűzös ködtenger.

A nyomor ilyenkor kétszeresen megdöbbsz. A tiszta, világos fagyos, télnek mégis van valami derűje, amely a nyomorra bizonyos szelid fényt vet: a nyomorultak, akik dideregnek és éheznek, akiknek rézvörökre fagy a lábuk s fogvaczogna alszanak a szinben, padláson, korcsmáküszöbön, legalább egészséges, friss levegővel táplálják a tüdejüket.

Egy földhöz ragadt szegény embernek, aki vén már s fehér szakállu, amilyennek a télapót festik, betörték szegényes lakásába.

Ellopták ötven forintját. Hiszen ez valóságos tragédia.

Nem mese az, hogy Garabangyi, az utca-seprő meghalt bánatában a kis hizó malacza után ötven forintja, amiből meg akart élni azon az egy pár napon, amikor már nem tud több vizet hordani. Több ez az ötven forint, mint a nábob milliója.

Jobban fáj az öreg vízfordónak ez a katasztrófa, mint a halál közeledése. Nagyobb gazember az, aki elvitte a vízfordó öreg pár ötven forintját, mint az, aki a posta negyedmillióját elvitte.

Megszállta éjjel a biztos legényeivel a gyanus

A drágasági pótlék.

Nagyvárad, decz. 6.

(=) Pár év óta Nagyvárad-város tisztviselői, községi iskolai tanítói, tanítónői és egyéb alkalmazottjai ily év vége felé ugynevezett „drágasági pótlék“-ot kaptak. Akiknek fizetésük meghaladja az ezer forintot, azok fizetésük 10 százalékát, akiké az ezer forintot alul esett, azok fizetésük 15 százalékát kapták.

Kaptak ezt olyan időben, amikor legnagyobb szükségük volt rá, t. i. a tél kezdetével, amikor a kiadások rendszeresen nagyobbak. Élelmiszerek, fűtő anyag, ruházat beszerzése, világítás, sat., bizony erősen igénybe veszik a jövedelmet. A tél még a jobbmodu emberre is ránehezedik, hát még a szegényre!

Nem mondhatja senki — legalább aki a helyzetet ismeri: nem — hogy városi tisztviselőink csak tühötöten is vannak fizetve, különösen ha meggondoljuk, miszerint a nagyvárad piacz épen nem olcsó piacz.

Piaczi áraink, amint mondják, oly magasak, mint a székesfővárosban.

Törvényhatósági bizottságunk tagjai — dícséretükre legyen mondva — belátták ezt már évekkkel ezelőtt s azért mindenkor, amint a tanács előterjesztette a „drágasági pótlék“-ra vonatkozó javaslatot, egyhangulag szavazták azt meg.

Az idén a tanács nem jött elő a javaslattal. Miért? Nem tudjuk bizonyosan, hanem csak sejtjük.

Hírek szivárogtak ki a városházából, hogy a város az ideai költségelőirányzatból képtelen megtakarítást hozni ki, sőt alkalmasint az év deficitivel végződik.

Nem lehetetlen, hogy az e tekintetben kiszivárgó hírek alaposak. Sok olyan kiadása volt a városnak, amire talán nem számított, de azért még kellett lennie. Ez nem volt elég! Hozzá jött a sertésvész, mely a mellett, hogy piacunk forgalmára s így az adófizető polgárság adófizetési képességére bénítólag

hatott — míg a városi pénztár jövedelmét másképpen is csökkentette. Azt mondják ahhoz értők, hogy az országos sertés-vásárok meg nem tarthatása legalább 20—25 ezer forint jövedelemtől fosztotta meg Nagyvárad város házi pénztárát.

Oly összeg, mely elegendő lett volna arra, hogy tisztviselőink s egyéb alkalmazottjaink „drágasági pótlék“-át fedezze.

Igy állunk, azaz: se fizetés emelést, se drágasági pótlékot nem kapnak a város alkalmazottjai. Fizetés-felemelést azért nem, mert arra nézve fedezetet nem mutatott ki a város közönsége annak idejében, amikor a szervezeti szabályren leletet a fizetésemelés kapcsán felterjesztette a miniszterhez, ki azt több hónap elteltével küldötte vissza megfontolás végett; drágasági pótlékot meg azért nem, mert a pénztár — deficittel fog zárulni év végén!

Hát mi nem vagyunk tisztában ezzel a kérdéssel. Azt meg tudjuk érteni, hogy a város a fizetés-felemelések teljesítésére *állandó jövedelmi forrást* nem tudott kijelölni s ezért visszavetette elaborátumát a miniszter; de azt már nem foghatjuk föl, hogy ha mégis *időleges fizetésemelésre* tett: miért ne telhetnék „drágasági pótlék“-ra.

Hallottuk is rebesgetni, hogy a városatyák között akadtak olyanok, akik e kérdés fölött elmélkedve, arra határozták el magukat, miszerint a „drágasági pótlék“ okvetlen megadását fogják javaslatba hozni a közgyűlésnek. Vagy fizetésemelés, vagy „drágasági pótlék“, de mivel a fizetésemelés kérdésének elbírálása, esetleges jóváhagyása még heteket, hónapokat vehet igénybe s a nagyon szerényen dotált városi alkalmazottnak bizony égető szükségük van a segítségre: hát egyelőre meg kell adni a szokásos pótlékot esetleg oly megszorítással, hogy az a netaláni fizetésemelésbe annak idejében tudassék be.

A kérdés illetén megoldása — szerintünk — helyes, meggondolva különösen azt, hogy a „drágasági pótlék“-ra már számítót

alkalmazottakat érzékeny sujtaná annak meg nem adása.

Méltányos törvényhatósági bizottságunk bölcsessége, meg vagyunk győződve róla, találni fog expedienst, melylyel a kérdést helyesen megoldja.

Czáfoló adatok.

— A kiháló városra.

Nagyvárad-város érdemes főorvosa: Dr. Hoványi Ferencz ur az alább közölt levelet küldte be hozzánk, melyben hiteles adatokkal bizonyítja, hogy a „Kiháló város“ című mult heti számunkban közölt czikk statisztikai adatokra vonatkozó írsze téves információ alapján állítja, mintha csak az állami anyakönyvvezetés óta mutatna Nagyvárad szaporodást.

Örülünk mindenesetre azon, hogy a lapunkban megjelent komoly irányu czikk iránt is a legnagyobb érdeklődést tapasztaljuk olvasóink körében és ezuttal készséggel kijelentjük, hogy a az ellenvéleményeknek mindenkor szívesen adun helyet, mert mi azt tartjuk, hogy csakis így te szünk eleget a hírlapírással járó kötelességeknek.

A főorvos ur levele a következő:

Tisztelt Szerkesztő ur!

Lapjának f. évi november hó 30-án megjelent 47-ik számában „A kiháló város“ című közleményében foglalt azon állításra: Most amióta az anyakönyvek állami kezelés és vezetés alatt vannak, kitűnik, hogy a születés felülmúlja a halandóságot, azon tiszteletteljes észrevételelem van, hogy ezen körülmény előttem már 1890 óta ismert.

Hivatalos állásomnál fogva én vagyok köteles a népesedési mozgalomra vonatkozó statisztikai adatokat összeállítani. Az alapot a születési, halandósági lajstromok képezik, melyek eredeti példányai a főorvosi irattárban bármikor megtekinthetők.

A hivataloskodásom idejére vonatkozó adatok a következők:

1890-ben születés általi szaporodás	461
1891-ben „ „ „	380
1892-ben „ „ „	222
1893-ban „ „ „	435
1894-ben „ „ „	519
1895-ben „ „ „	651
1896-ban Deczember hó 1-sőig	503
	3171.

Vagyis 7 év alatt születés által szaporodott a város lakossága 3171 lélekkel.

Tisztelettel:

Nagyvárad, 1896, deczember hó 4-én.

Dr. Hoványi Ferencz,
főorvos.

Erre előlépett egy fiatal, kék foltos ruhába öltözött menyecske, nyári rongyokba burkolva, balkarján kis pólyás gyerek, a jobb karján is gyerek. A második is vöröses pólyába volt csomagolva, két kis névtelen féreg, kik aludtak. Láttam már halott gyereket, kinek több élet volt a kis arcán, mint ennek a két penészfinak.)

— Mi a neve? — kérdezte a bíró az anyát?
— Tóth Teréz.
— Hát az a két gyerek?
— Az enyém.
— Mind a kettő?
— Ikrék.
— Miből él?

A beteges, vézna asszony színtelen arcán két-három fényes csikban futottak alá a könyvek.
— Az édes anyám ringyet-rongyot árul a piaczon... Én meg tudok dolgozni.
— Hát a gyerekek apja?

Száraz melle csak hogy ketté nem repedt a görcsös, elfojtott zokogástól.
— Elszökött.
— Miért?

Az anya lenéz a két csecsemőre.
— Megijedt ezektől.
— Miért nem megy, tisztességesebb emberek közé lakni?
— Nem fogadnak be sehová...
S megint ránéz az alvó ikrekre:
— Ezek miatt, mert ha megéheznek és sírnak...

Aztán előállt a huszonharmadik, vagy huszonnegyedik lakó! egy Réz Tipi nevű nagyfejű mellbeteg csavargó, aki folyton köhögött.

— Én otthon se voltam.
— Hol voltál?
— Csontot szedegtettem a szeméten.

— De te épen az öreg vízfordó szobája mellett lakol. Tudnod kell valamit a dologról.

Az izgékony, ingerlékeny csavargó a fulladásig köhögött s dühösen szolt:

Nem tudok én... De úgy kell neki.

— Miért te?

A mellbeteg csavargónak kidülledt a szeme s odamutatott a nyomorult társaságra.

— Minek jön közénk lakni annyi tömérdek pénzzel?

Panaszos fojtott kiáltás hangzott erre valónonnét.

— Ni, a Rika! rikácsolt rekedten a száraz fakó legény, a balra nyúló ajtó felé fordulva s az arca egyszerre boros lett.

Rika odabent még egyet kiáltott, aztán kibujt az ajtón. A szép formás gyerek-lány, kopott, itt-ott kettészakadt perkal-ruhában, mezitelen, rózsaszínű lábai kicsi papucsban a szoknyája lecsüngő rongyával dörzsölte a szemét.

— No, Rika, — ugrott hozzá izgatottan Réz Tipi s elfogta a fojtogató köhögés.

— Meghalt.

A rongyába sirta bele Rika azt, hogy meghalt. Hideg légáramlat csapott át az üres szobában.

— Na, itt van ni — kiabált rekedten Réz Tipi — holnap temetünk. Ki fizeti a papot?

Benyomultak valamennyien a szomszéd üregbe.

Rika odavitte a cserépmécsést a sarokba, ahol széles zsákponyva volt leterítve zörgő kukoriczahajra.

Réz Tipi odaugrott mindjárt a halott fejéhez.

Igazgatta a fekvésében, felsimitotta a haját. El nem mozdult. Szinte ráhajolt a holttestre, átölelve tartotta, mintha valami közeledő veszedelem ellen akarta volna védeni.

A biztos odalépett.

— Nézzük csak! Emeljétek föl.

Rendelkezett, hogy a kórházba vigyék.

Réz Tipi azonban ezt nem engedte, felugrott elkezdett lármázni:

— Ne vigyék azt innét, a mi halottunkat, eltemetjük szebben, mint ott... Ez nem kutya, ez az én öreg czimborám.

Rika leereszkedett az apja mellé. Csendesen sirdogált.

— No, no... vigasztalta a beteg, ingerült legény.

Főlemelték a halottat. Réz Tipi odaugrott belekapaszkodott, hogy ő nem engedi.

Az őt a halott fekvő helyéről felkapott egy nagy bugyellárist.

Ahol a pénz ni. Valaki elkiáltotta magát:

— A vén közsörüs a tolvaj!

Az volt: a pénz, a szegény vízfordó pénze, a halott feje alatt. A lopott pénz.

Az ártatlanok csoportja elkezdett üvöltöni.

Rika fölugrott, láb verte ki az arcát, megrettenve röpködött hosszú szempillája égő szeme fölött; mi fog történni?

— Ejha, öreg. A másvilágra is utiköltség kellett, vén tolvaj!

A banda elborulva hallgatott. Nesztelenül vonultak félre.

Rika odabukott a biztos elé:

— Nem az apám... Ő nem tudta.

Odaállt a szoba közepére Réz Tipi, a csavargó és szétvetette a lábát s nyers, rikácsoló hangon, de amelyben a megindulás rezgett, kiabált:

— Látja az ur... Temetünk, pénz kellett... Én loptam no! Én!

Künn tiszta téli hajnal hasadt. Rika odacsuszott térdén a halott fejéhez, összekulcsolta a kezét és elmondta a miatyánkot.

Ah, ez a megváltás; az utolsó lopásért nem lesz a vén tolvajnak semmi baja odafönt.

Békefi Antal.

Gazdák öröme.

Nagyvárad, decz. 5.

Az ideai aratásról szóló hivatalos jelentés, óvatos formában ugyan, de elég határozottan jelezte azt, hogy az idén a gabona-áraknak emelkedni kell.

A gazdaközönség örömmel látja, hogy ezt a nézetet az események napról-napra jobban igazolják.

A higgadtan gondolkozó közgazdasági szakemberek hosszú időre utópisztikus reménynek nyilvánították azt, hogy a gabona-árak valaha a hetvenes évek nivójára emelkedjenek s azon tartósan megmaradjanak. Nézetüket azzal indokolták, hogy a viszonyok nem engedik meg a gabona tetemes drágulását; mert a produkció Amerika, India, Afrika és Ausztráliában óriási mértékben megnövekedett s az ottani készleteket az egész fogyasztó világban.

Magában a vén Európában is megsokszorozódott a gabona-termelés s tultermelés nincs, és a kínálat mégis mindig erősebb, mint a kereslet. Mert a kínálat egyszerre (aratás után) tömegeket vet a piacra, a kereslet pedig egész évre oszlik el.

Tényleg, az egész évről minden szakában tömegekben vetették az ó-világ fogyasztó piacaira a gabonát a különböző világrészek. Ősszel maga Európa és Amerika, azután pár hónapi időközökben Afrika, Ausztrália, India. Nem kellett a búzát sohasem keresni, magától jött a piacra s a kereslet mindig volt olyan óvatos, hogy valahogy nagy-nak ne tűnjék föl.

A tőzsdei tudósítások stereotip kifejezését, hogy: »a gabonaüzlet lanyha«, évek óta megszoktuk s a legrosszabb üzleti állapotot is csak azzal jelezték a börzék, hogy: »a hangulat szilárd.«

A buza áremelkedésének örülnek a gazdák; örül minden magyar ember is, mert legelső kereseti águknak, a mezőgazdaságnak jövedelmét gyarapítja.

Hogy örülnek-e más agráriusok is — azt nem merjük határozottan eldönteni. Egyik politikusnak tréfás megjegyzése szerint a csődtömeggondnok azt óhajtja, hogy mennél hosszabb ideig tartson az eső, — a vízi biztos, hogy mennél tovább tartson az árvíz. Miért? Mert az egyik a csődből, a másik az árvízből él. Ez a tréfa. De ha e tréfából érthetőleg a gazdák hivatalos prókatorai nem is

örülnek fő harci eszközük kicsorbultának, a föld erősen megpróbált művelői annál nyugodtabb, biztatóbb érzéssel nézik a világ gabonapiaczain történeteket.

— Nos — hát kétségtelenül ez a földolog.

Párisból Londonról.

Páris, december 3.

Az bizony. Kegyes vala hozzánk az egek Ura s mikor a múlt vasárnap »tengerre szálltunk« mosolygott az ég s lágyan zsongó habok ringatták hajónkat. Hajónk hullám nem zavarta, gyomrunk, hasunk nem kavarta, utánunk nézett egy nagy hal, s busan a fülét vakarta.

Mint régi ismerőst üdvözöltem Londont s egyenesen arra a szállásra hajtottam, hol már a múlt évben laktam. Otthonn várt Kálmán barátom s a jó öreg háziasszonya. Milyen lakás! milyen ellátás! olyan csak a mesében van a tündéreknél, még fürdeni is lehetett, a hányzor csak akartam. Nagyön is rossz lett volna a dolgunk, ha ez nem kárpótolta volna, mert mindennap volt próba s mindennap koncert. Az öreg Lamoureux még százszor idegesebb és, haragosabb mint más-
kor, De az igaz hogy a koncertek nagyszerűen sikerültek, mindegyik egy-egy újabb diadal volt, s a publikum, mely különben elismert békavér, tüzben volt, valahányszor bevégeztünk egy-egy darabot. Londonból újra csak nem láthattam semmit, azaz hogy egy párszor, mikor este volt a hangverseny s nem délután, kunn mászkáltam az Oxford és Regent street-eken, ezen a két legnevezetesebb utcán, hol minden a mit csak szem, száj kívánhat, a legfényesebben fel van halmozva. Ilyenkor bementünk rendszeren úgy 5 óra felé egy délutáni thea-csarnokba (ugy hívják hogy afternoon thea bar) a milyen csak Angliában meg Amerikában van. Le kell hogy írjam, mert ez nagyszerű. A jellege olyan mint nálunk a tejszarnoknak, mely egyszersmind cukrázda is, csak hogy sokkal nagyobb és bámulatos kényelem mellett hallatlan olcsó. Körülből akkora terem mint a Fekete Sas nagy terme (persze a legnagyobbikról szólok) fényesen világítva, elegáns fehér burkolatú falak, nagy tükrök s a padozaton egyetlen nagy szőnyeg, mely beteríti az egészet; telehintve apró asztalokkal, melynél négy embernek van helye. Az ember letelepszik s abban a perczen ott terem egy aranyos kis baba, azaz hogy egy felszolgáló leány, mert mindenütt leányok szolgálnak, a kik oly disztinváltan néznek ki, hogy én pl. mindig sokkal szívesebben engedtem volna át a helyemet s szolgáltam volna én (vagy letelepedtem volna mellé.) Fekete ruha, fehér melles kötő s egy pa-

rányi hegyes, fehér főkötő, mely éppen csak a gazdag kontyba kötött haját takarja: ez a ruházatuk. Elébe teszi a kávé, tejet, csokoládét vagy theát, hozzá süteményt és vaját s utána diszkrétan oda helyez egy kis czédulát, a mire fel van írva az ára a fogyasztott holminknak. Ezt a pénztárnál kimenetkor fizeti az ember, s mit fizet, ha nagyon sokat evett pl. egy csésze thea, sütemény, vajjal és két darab czukrász sütemény, akkor ki tesz a számla 6 pennyt, a mi pénzünk szerint 30 krt. De nem ez a legfőbb benne, hogy ilyen nevétségesen olcsó, hanem az, hogy egy negyed órára vagy egy félre élvezted a szolid elegánczia és a végtelen tisztaság kéjes érzését. A francziáknak pl. fogalmuk sincs erről — ilyen árért.

Két estém volt szabad, az egyiket otthon töltöttem, a másikat az Empire-színházban. Ez egy orpheum-féle, de nem a mi fogalmaink, hanem az ottaniak szerint. A világ legbámulatosabb mutatóványai az ügyesség terén ott látnak napvilágot és a legnagyobb balettek. De ezek sem a művészet vagy »termetszemléleti« szempontból nevezetesek, de mert azokban valóságos orgiát ül a costüme és színpadi effectusok technikája. Egy-egy jelenetben — a gróf Monte Christo meséje van feldolgozva, több mint 900 ember van a színpadon, tánczos, tánczosnő, a quadrilleok tizerével s valósággal észbontó csoportozatokat, figurákat, lánczokat és tánczokat járnak, alakítanak. Bámultam s feledhetlen maradt előttem, a mit láttam, de nem élveztem: a kereskedelem, a konkurrenczia itt is agyonnyomta a művészetet. Szerencsére nincs mindenütt így s akadnak még szegényes, pompanéliküi zugok, hogy meghuzhatja magát s tengetheti életét.

Szombat délután 5-ig tartott a hangverseny s este 9-kor már utban voltunk Páris felé. Egy eddig ismeretlen, határtalan nagy élvezetben volt ezuttal részem: átkelés a tengeren holdvilágnál. Nem merek belefogni, hogy leírjam, mert ez leírhatatlan. Az egész tájra lengén borul az átlátszó köd s a hajó simán, csendesen, mintha bántani sem akarná, szeli a nyugodt vizeket. Némán állok a hajó faránál s szemem a ködbe vész, lélekzení alig merek csak gyengén, szakgatottan, hogy ne zavarjam meg még ezzel sem a képet, élvezek. Átengedem magam a gondolatoknak, mik rajban jönnek. A hajó vaskereke fehér habból széles utat kavart, mely tajtékzón húzódik a hajó után s a végtelenbe vész. S az ut két oldalán jobbról balról a végtelen, a nyugodt pusztaság, mely ölelkezik az éggel, melynek nincs hangja, nincs szava, nincs világa, mely csak végtelen és pusztaság, de mely csendes és nyugodt, mely jól esik. És úgy el tudom képzelni, úgy eltűnök: ez a hosszú fehér sáv, ez a poros országút itt a két oldalon a pusztaság, mezők, szántóföldek. Most egy piczi világosság felé haladunk, ez egy kunyhó

Manna.

— A „H. É.“ eredeti tárczája. —

Írta: Bakonyi Károly.

Hallatlan eset adta elő magát a legutolsó tisztai estén.

— Nézzétek már azt a gyereket! — kiáltott valaki a tiszték közül és fölháborodva — mutogatótt a tánczoló párok közé.

A Manna kisasszony tánczolta ott a második négyest egy közönséges polgár-emberrel. Emberemlékezet óta nem történt ilyen már Csernyei leányval.

Ugy esett a dolog, hogy a huszár-ekvitaáció épen a bál estéjén érkezett meg egy öt napos messze lovaglászról. Mikor pedig utóljára visszajöttek, még szó sem volt róla, hogy a Mannát is elhosszák a tisztai estére, természetesen tehát, hogy a tánczai üresen maradtak.

— Ezt a rettenetes leányt kitagadjuk — patogott a Berkes Jóska a szőke asszony oldalán és a legsötétebb pillantásokat küldte arra felé, ahol Manna láthatólag igen jól találta magát fúrge tánczosával.

Tetőfokra hágott azután a megbotránkozás, mikor a Manna a vacsoránál erőszakkal maga mellé ültette a kis szőke fiut. A későn érkező huszárok rettenetesen szégyeltek, hogy nekik kell bemutatkozniuk ennek a fekete frakkos, mosolygó arczu jövevénynek.

És a Manna olyan botrányosan viselte magát, hogy az egész társaságnak az arczába szökött a vér. Mulatott, valósággal mulatott kis szomszédával, aki nem is sejtette, hogy formális istenkisérjés az, amit művel.

Mire pedig vége lett ennek a hosszadalmas vacsorának, úgy érezte, hogy minden poklon kesztül követnie kell azt a pajkos, égő szempárt,

melybe poharazás közben könnyelmű gyerekészszel olyan mélyen bele talált pillantani.

A Manna pedig, mikor másnap déiben fölébredt, öltözködés közben azon kapta rajta magát, hogy a mig blousejának sűrű gombjait gombolgatja, akaratlanul mormogja magában azokat a bizonyos őskori varázsigéket: szeret — nem szeret — szeret — nem szeret?

Igy történt, hogy a huszár-kisasszonyok egyike minden bosszantás, csufolkodás, fenyegetés daczára fülíg szerelmes lett egy mindennapi, közönséges megyei aljegyzőbe.

Az otthonülő, lusta Manna naponta talált valamit vásárolni valót és ha valamelyik utcaszarkon véletlenül ott találta kis gavallérját, illetlenségnek, nem — gorombaságnak tartotta volna a kíséretét el nem fogadni. Hiszen ha valami ismerős közeledett, a Bandi ugyis azonnal bedült egy-egy kapu alá, meg azután gyerekkora óta folyton azt papolták a fülébe, hogy a fiatal leánynak nyájásnak kell lenni mindenkivel!

Ezekkel a titokzatos sétákkal és töméntelen édes ábrándozás között érkezett el a megyebál napja. Ebéd előtt becsörtettek a szalonba a huszárok. Ilyenkor szokták őt rendszeren lefoglalni a tánczokat.

A Berkes Jóska a Manna elé lépett és kétes mosolylyal arczán kérte tőle a második négyest. Manna piros lett, mint a rák és alig tudta kimondani:

— Köszönöm, már foglalkozva vagyok.

Senki sem kérdezte, hogy kivel. Hanem a Jóska az ő durva modorával odakapott a kardmarkolatához és mérgesen nézte végig a megijedt leányt.

— Ezt nem fogom tűrni, Manna — mondta és hivatkozott egy régen tett és régen elfelejtett ígretére.

A Manna védekezett egy ideig, mentségekkel lehetséges és lehetetlen okokkal állott elő, de mikor látta, hogy mindez hasztalan, egy nagyon külsős nyilatkozattal zárta be a vitát.

— Nem szeretek magával tánczolni főhadnagy ur. Maga mindig agyontapossa az új cipőimet.

A főhadnagy egy pillanatra valósággal zavarba jött. Jónak látta négy tánczosnő jelenlétében nem firtatni, hogy mi igaz a dologban. A lányok ugyanis egymásra néztek és meglökdösték egymást a könnyeikkel.

— Ez már beszéd — folytatta tehát. Nem leszek a terhére, higye el. De ha az én négyesemet egy civillel próbálja eltánczolni, akkor én azt az embert összedarabolom.

Manna tréfára vette a dolgot, de a többiek biztosították, hogy a vad főhadnagy komolyan beszélt. Erre azután olyan lett, mint a fal és kifutott a szalonból, hogy a szobájában jól kisírja magát.

Délután sietett fenyegetett tánczosának a kapitány ur sváb huszárjával megüzentetni a rettenetes veszedelmet.

— El vagyunk árulva — írta többek közt — legjobb lesz, ha a múlt porába temeti emlékemet és lesz annyi lelki ereje, hogy mindkettőnk érdekében meg sem ismer a bálon.

Egy félóra múlva megérkezett a válasz, mely a szegény Mannát végleg lesújtotta. A Bandi esküdzött, hogy megverekszik a félvilággal és szent fogadalmat tett anyja emlékére, hogy ha a mai négyest mással akarna végig tánczolni, ő inkább főbe lövi magát.

Manna erre az utolsó eszközözöz folyamodott Fölvette a báli ruháját, kisütötte a haját, a legyezőjét is a karjára akasztotta s akkor leült egy elhagyatott sarokba siránkozni. Nemsokára köré-

oda betértünk, nem, elmentünk előle, no de ott most a másik, oda megyünk. S el fog a sejtetem, olyan titokzatos, olyan nehéz, mely visszariaszt s aztán megint csak integet a remény ágával: hisz mindegy akárhova, csak megérkezni valahova. Most egész közel vagyunk, benézünk a megvilágított ablakon s tovább hajtattunk: azok is csak szegény halászok.

A tulpartról felvillan a világító torony körbejáró sugara; ne még, még ne érkezzünk meg, úgy szeretem ezt a csendes, nyugodt helyet. A tenger nem mozog, az emberek meg némán bámulják; ne menjünk még oda a hol nem létezik szélcsend, hol nincs nyugodt tenger, a hol a víz helyett emberek vannak. De a hajó halad s nekem alig van még egy kis időm szétnézni a fedélzeten sötétben gubbaszkodó alig mozgó alakokon. Alig lehet őket megkülönböztetni, de mégis ott a nagy kazán mögött védve a szélétől ül egy öreg bácsi művész a javából, be van burkolózva, alig látszik az arca, talán alszik, talán gondolkozik, annyi bizonyos, hogy nem szól s némán ül; társa kikiséri mindenhol egy félig hervadt, de még szép leány mellette. Hallgat a leány is, csak néha-néha pillant felváltva hol az öregre, hol a távol meszeségbe, ki tudja, talán összefüggést keres a két fogalom között.

Midőn visszatértem saját gondolataim közé, egy találtam, hogy nagyon hasonlítok ahhoz a fiatal eányhoz s az én ideálom kit kísérek mindenhol, mintha nagyon megöregedett volna, velem van, de nem szól, talán gondolkozik, talán a jövőben fogja beváltani ígéreteit, de lehet talán hogy már alszik.

A hajó ordított egyet s mi kikapaszzkodtunk a calais-i kikötőbe. Délután hangverseny volt Párisban s azóta folyik az élet újra a megszokott mederben, a mi azt jelenti, hogy nincs alkalmam szólni a gondolataimat — a mi talán még ér is valamit.

Recht Sándor.

A népkönyvtár érdekében.

Felhívás

Nagyvárad-város t. közönségéhez!

Nagyváradon népkönyvtárt óhajtottak létesíteni. Rég érzett szükségletet van hivatva ez intézmény pótolni; mert a csekélyebb műveltségi fokán állók és különösen a serdülő ifjúság számára még mindig nem rendelkezünk oly könyvtárral, mely megfelelő tárgy hazafias és erkölcsös irányu műveket nyújtson mindenkinek, aki azt igénybe óhajta venni, még pedig díjmentesen.

A Szigligeti-Társaság, melynek kebeléből az erre vonatkozó mozgalom keletkezett, már alapszabályaiban ezéül tüzte ki a népkönyvtár felállítását, mert érezte,

gyűlt az egész család. Kérdezősködtek, faggatták, dédelgették. Ő pedig az arczához szoritotta zseb-kendőjét és tájdalmas hangon dadogta:

— Fáj a fogam.

Közben hazaérkezett a kapitány ur. A századánál az istállóban összerugtak a lovak s e felett két huszár alaposan összeverekedett. És amíg ő igazságot osztott közöttük, olyan dühbe jött, hogy majd megütötte a guta. Mérgesen rivalt rá az aszszonyokra:

— Még most sem vagytok készen? Mi lesz itt?

Valamelyik a lányok közül félnéken megszólalt:

— A Mannának fáj a foga.

— Talán bizony nem akar a bálba jönni? — kérdezte a kis vörös ember.

— Így nem mehetek! — szólalt meg most a Manna.

— Hát ha én akarom? kiabált tovább a kapitány.

— De ha fáj a fogam! — felelt vissza a leány, egészen kikelve magából.

A kapitány most már hitetlenül nézett végig rajta. Eszébe jutott, hogy régente a Mannának, ha nem akart valahova menni, milyen könnyen megfájdult foga és azért kéréllhetetlen maradt.

— Először is én nem hiszem az egészséget, meg azután, ha valakinek a foga fáj, hát ki kell huzni!

— Hát akkor ki fogjuk huzni — pattogott most már Manna.

— Miska, a kardomat — szolt hátra a kapitány és pár perc múlva minden kéréllés ellenére beült a kocsiába, hogy a legközelebbi fogorvoshoz elvezesse. A daczos lány szó nélkül követte. El volt tökével inkább kihuzatni legszebb fogait, sem mint a mérges embernek igazat adni.

tudta, hogy azzal kulturális haladásunkat nagy mértékben elősegíti.

Az alulírott bizottság szövetkezve több jeles férfival, egyelőre Ujvároson óhajta a népkönyvtárt létesíteni, de, mihelyt a viszonyok kedvezők lesznek, Váralján szintén felállít egyet.

Mint hogy azonban a kezdet nehézségeinek leküzdéséhez, az odsadó burzsoázia mellett, anyagi támogatás is szükséges, a jelen esetben annál inkább, mert, mint jeleztük, a könyvtár használata mindenkinek díjmentes lesz; bármennyire tudjuk is, hogy közönségünket sok oldalról veszik igénybe, — mégsem fordulhatunk ez első kéréssel máséhoz, mint azon érdemes társadalomhoz mely már annyi nemes és üdvös czélt valósított meg lelkes pártfogásával. Mindössze néhány száz forint az, amennyi a megnyitáshoz, a berendezéshez szükséges és ezt óhajtuk a t. közönségtől beszerezni, azon hitben, hogy ebbeli várakozásunkban, mint még soha, most sem csalatkozunk.

Tisztelettel felkérjük tehát Nagyvárad-város igazán lelkes és áldozatkész közönségét sziveskedjék komoly törekvésünket becses támogatásával előmozdítani s ezen íven bármily csekély összeggel, a népkönyvtár létesítéséhez hozzájárulni.

Az ivatek, a begyűlt adományokkal együtt, lehetőleg folyó évi december 20-ig kérjük dr. Adorján Armln, biz. titkárhoz (Szt.-László-tér) beküldeni.

Nagyvárad, 1896. november hó.

Hazafias üdvözléssel:

A Szigligeti-Társaság népkönyvtár-bizottsága:

Sipos Orbán, Dr. Berkovits Ferencz,
Winkler Lajos, Dr. Várady Zsigmond,
Dr. Adorján Armin.

Női felöltők áruháza.

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA NAGYVÁRAD.

BRÜDER és STEINER, HEIMANN és HALMÁGYI,
Budapest, Deák-utca 15. Debreczen, főutca.

Saját készítményeink.

Dús választék szőrmeárunkban.

A vigéckedés.

Nagyvárad, decz 5.

Németországban tudvalevőleg az érvényben álló ipartörvényt a lefolyt évben különösen a fogasztási szövetkezetek és az utazó és hálózó kereskedés tekintetében megváltoztatták, Engedve a

közvélemény nyomásának, különösen a magánfelteknek felkeresését, az u. n. Detailreisen-t korlátozták.

Az e fajta kereskedés nálunk is elterjedt. Szinte egyik sérelmét képezi a vidéki kereskedőosztálynak, mely ellen törvényeink védelmet nem nyújtanak. A nagy tőke harcza ez a kis emberrel szemben s egyik oka a detail-kereskedés deposedálásának. S ha bármely szabadelvű álláspontra helyezkedünk is, el kell ismerni, hogy itt valamit tenni kell.

A közönség sokkal közönyösebb, az előnyös vétel hizeme miatt sokkal elfogultabb, semhogy tőle a legális helyi kereskedő támogatását várhatnók, a kinél maholnap, ha így marad s rosszabodik a helyzet, csak azok s akkor vásárolnak, akik s a mikor hitelt kapnak.

Az osztrák ipartörvény meg is mondja, hogy az utazó csak ismételdót, vagy szakmabeli iparost kereshet fel, de a mi ipartörvényünk ez irányban intézkedést nem tartalmaz, sőt az 50. §., ha a házalást nem is, de azt megengedi, hogy bármikor és bárhol, minták előmutatásával is, megrendeléseket gyűjthessen, megrendelt munkát teljesítsen, vagy munkásai által teljesítsen.

Ezzel szemben a német törvény mi más intézkedéseket tartalmaz. Így kimondja a következőket: »Árumegrendelések miatt való felkeresés, nyomtatványok, más iratok, képek kivételével s a mennyiben a szövetségtanács más árukra, környekre vagy az iparosok más csoportjaira kivételt nem engedélyez, előzetes felhívás (ohne vorgängige ausdrückliche Aufforderung) nélkül csak is kereskedőknél, ezek üzlethelyiségeiben, vagy oly személyeknél történhetik, a kiknek iparüzletében az ajánlott fajta áru alkalmazást nyer.«

Meglehető drákói rendelkezés, melynek gyakorlati kiviteléről s eredményéről csak később adhatunk számot, mert az csak a jövő évi január 1-én lép életbe.

Ennek a rendelkezésnek az értelme az, hogy csakis a direkt előzetes felhívás folytán kereshet fel magánfelet az utazó, ha csak a magánlakstértst elkövetni s az ipartörvényben megszabott bírságnak magát kitenni nem akarja. Mindez pedig folyton ott lebeg feje fölött. S hogy e tekintetben miként értelmezik ott a törvényt, kivehető abból, hogy egy vonatkozó kommentárban (Detailreisen u. Hausirhandel von H. Armer, Breslau), mely a kereskedelemellenes irányzattal nem valóldható, nem tartatik elégnék a pusztá engedélyadás, hanem szükséges, hogy az illető fél határozott felhívást intézzen az illető czéghez vagy utazóhoz. Jövőben tehát elsőbben is ezen felhívásokat kell beszerezni s ha meg van, az utazónak mindig magával kell hordani.

Hanem azért az arczára toladó gunyos mo solyt nem tudta elfojtani.

— Huzza ki a fogamat orvos ur! — kiáltotta erre a Manna és elkezdett keservesen zokogni.

Mindnyájan érezték, hogy ez volt a határozó pillanat. A három megzavarodott ember némán bámult egymás arczába.

Ekkor megszólalt odakünn a csengő és az előszobában egy nagyon jól ismert hang hallatszott.

— Nem járt itt egy huszárkapitány?

— A Bandi, a Bandi! — sikitotta a Manna és felugrott a karosszékéből, hogy eléje rohanjon.

Hanem mikor az ajtó megnyílt, ijedten tántorodott vissza és meglepetten bámult a mosolygó jövevényre.

A Bandin sárga hajtókás uhlánka feszült, kard lógott az oldalán, tisztí sapkáját a kezében tartotta.

— Ugy-e alig ismer rám? Elfelejtettem bejelenteni, hogy én is katona vagyok. Hanem én azt hallottam, hogy nem akar eljönni a bálba.

A Manna eltakarta az arczát, mert a kapitány urnak eljárt a szája:

— Fáj a foga! — kiáltotta öblös hangján és elkezdett hangosan kacagni.

— Édes kis hazugom! — sugta most a kis uhlánus és hamarjában mindenkinek a szemeláttára magához szoritotta a szégyenkező leányt.

A fogorvos kezében a fényes aczélfogóval oda fordult az elképedt mostoha papához:

— Kapitány ur, én csak gratulálhatok.

— Szemtanak állítják, hogy senki sem akart hinni a szemének, mikor a kis uhlánus karonfogva vezette be a boldogságtól sugárzó Mannát a zsufolt, ragyogó bálterembe.

Ez már azért is nehézkes, mert e felhívás üzleti titkot s tulajdönt fog képezni, a mit a cég erősen őrizend.

Kétségtelen, hogy mindebben a kereskedelem eddigi mozgásának rendkívüli megszorítása foglaltatik, a miért e törvényt a szabadelvűek s a kereskedelem barátai elleneztek s megalkotása csakis az agráriusok hatalmas támogatásával sikerült. A közvélemény s maguk a detail-kereskedők is kívánták az utazás megszorítását, sőt egyenes eltiltását is. Az eddigi állapottal szemben nagy lépés volt tehát az új intézkedés, melynek anyagi hordereje súlyosan hathat vissza számos iparágra s a kereskedésre.

Nem kell csudálkozni azon ha az újabb törvényhozás ez utra tér. A kereskedelem jelen organizációja számos irányban nem nyújt előnyt a közgazdasági életnek, de hátrányos a kereskedelem egészséges lebonyolítására.

Az utóbbi negyedszázad alatt a viszonyok lényegesen megváltoztak a kereskedelem terén. Számos berendezés feleslegessé s túlhaladottá vált. Az osztály általános képzettsége emelkedett, a közlekedés tökéletesült, minek folytán nagy mérvű decentralizáció nyert helyet. Mindezzel számolni kell. S nem kevésbé azzal, hogy a nagy iparban óriási túltermelés állott elő, minek folytán a forszírozott eladás s az ezzel együtt járó utaztatás órási kiterjedt, aláásva a normál versenyviszonyokat, ok nélkül szaporítva a könnyelmű üzletnyitásokat s mindezek végső konzekvenciáját: a bu-

Komoly megfontolás tárgya tehát, hogy miként teremtsünk egészséges viszonyokat, mi módon térhetünk vissza a normális fogyasztás által követelte mederbe.

És ezen éppen a kereskedő-osztálynak kell természetesen első sorban fejté törnie, mert létkérdését képezi. Higgadt megbeszélés anyagává kell tenni a detail-kereskedelem bajait s felsorolni az orvoslási módokat, figyelembe véve más osztályok s különösen a fogyasztó közönség érdekeit.

Ez irányban sokat tehetnének maguk a kereskedők is ha nézeteiket a lapok hasábjain kinyilatkoztatnák.

Sugár Ignác.

Uj berendezésű
legolcsóbb nő- és férfi-divatruház.
Női felöltők terme.
Márkus József
Nagyvárad, Zöldfa utca Kohn Emánuel-féle ház.
!! Telefon-összeköttetés !!

Közuti szállítás a vidéken.

Irta: Ego.

Hivatalos adatok szerint Magyarországon egy-egy vasuti állomáson évenként legalább is 100.000—100.000 utazik el és érkezik meg: Arad, Beregszász, Brassó, Budapest-keleti-, Budapest-nyugati-, Budapest-déli-pályaudvar, Budapest-Vágóhid, Budapest-keresepüsti, Budapest, O-buda-főter. Csaba, Csáktornya, Czegléd, Debreczen, Gödöllő, Győr, Hatvan, H.-M.-Vásárhely, Kassa, Kecskemét, Kolozsvár, Komárom-Ujszóny, Lonsonc, Lugos, Máramaros-Sziget, Miskolcz, Nagyvárad, Nagy-Kikinda, Nagy-Szombat, Nyiregyház, Palota, Pécs, Pozsony, Predeal, S.-A.-Ujhely, Sopron, Szabadka, Szatmár, Szeged, Székesfehérvár, Szigetvár, Szolnok, Szombathely, Temesvár-Józsefváros, Vác, Versecz, Zágráb, Zimony és Zombor állomáson.

A felsorolt állomások közül több, mint a fele közel van a városhoz, a többi állomás átlag 1—2 kilométernyire van a várostól, és a legnagyobb távolság a város és vasut között nem több mint 2-5 kilométer. A mi pedig a viteldíjat illeti, az Budapesten kívül csak néhány helyen olcsó, általában véve mindennütt drága, mert a legtöbb helyen egy-egy utért a városba vagy a városból személyenként legalább is 20—30—40—50 kr. kell fizetni, vagyis sokkal többet, mint a mennyit aránylag az utas a vasuton fizetett.

Ha pedig a kilométer-távolságok és a kocsiánál fizetendő díjak között az arányt vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy omnibuszon szállítanak egy-egy sze-

mélyt (rövid távolságra) Kolozsváron 20, Pozsonyban 14, Temesvár-Józsefvároson 30 krért.

Azután:	Miskolczon	0-75 km. táv. u. fiz.	—20
	Szegeden	1-50 " " " "	—15
	Szombath.	1- " " " "	—20
	Zágráb	2-5 " " " "	—20
	Zimony	1-5 " " " "	—20

Ilyenek a közuti közlekedési viszonyok a legnagyobb személyforgalmu helyeken.

Magyarországon vagy 1500 vasuti állomás között alig van 80 olyan állomás, a hol az utas a rendezett és kellőleg publikált állapotokra támaszkodva a közuti közlekedés terén a fuvarosokkal szemben a zsarolások ellen védekezhetnék.

Hasonlók, sőt még rosszabbak a viszonyok fűrdőknél. A magyar fűrdők sok helyen már azért sem prosperálhatnak, mert a közönség a fuvarosoknak van kitéve. Magyarországon van ottan vagy 147 fűrdőhely.

Tarifák dolgában még a leglátogatottabb fűrdőhelyen is annyira van a közönség, hogy a közlekedési-tarifáira iránt csak faradságos és időtrábló tudakozódás útján lehet alapos tájékozást szerezni.

A viszonyokat a nagyobb forgalmu pontokra nézve ismerve, könnyű elképzelni azokat az állapotokat, melyek nem fűrdő, hanem klimatikus, üdülő és más érdekes helyeken uralkodnak.

A viszonyok az áruszállításnál a közuti közlekedés terén ép oly elszomorított, mint a minő lesújtók azok az adatok, melyek a közuti személyszállításról adnak felvilágosítást.

A közönség a tömegáruk szállításánál valahogyan csak boldogul. A tömegárukat a közutakon, vagy közuti vasuton, vagy iparvágányon, vagy saját szekeren vagy pedig fogadott paraszt szekeren szállítják, de nem egy a darab árukat.

A darab áruk rendszeren speditőrök vagy alkalmi fuvarosok útján jutnak a városból a vasutra vagy a vasutról a városba, az pedig köztudomásu dolog, hogy sem a speditőr, sem pedig az alkalmi fuvaros nem szokott olcsón szállítani. A speditőrök kilométerenként és métermázsánként darab áruk szállításáért 40—50—60—70—80 krt. is fizetnek. Az alkalmi fuvarosokkal pedig csak nagy ritkán lehet 1—2—3 frton boldogulni.

Magyarországon van vagy 800 vasuti állomás, melynek számbavehető darabáru forgalma van. Miveltebb és kereskedelmi renddel működő magyar speditőr alig van 50. A többiek pedig, akik a vidéken közuti áruszállítással foglalkoznak, legnagyobbbrészt közönséges fuvarosok, kocsisok, akik csak az alkalomra várnak, hogy hol huzhatnak meg valakit, természetesen azzal mit sem törődve, hogy a közönség a nyúzások által tartózkodóvá lesz s csak szükségéből határozza el magát, hogy vasuton szállítson valamit.

Az elmondottak szerint kétségtelen, hogy megoldásra váró sürgős országos, közgazdasági fontos kérdés az, hogy a szállítás a közutakon élénküljön, rendeztessék, szabályoztassék. Az ügyet már azért sem szabadna elodáznai, mivel Magyarország vasuti politikája csak akkor válhatik hasznára a nemzetnek, ha a vasutakba fektetett milliók nem képeznek még pénzügyileg sem holt tőkét, hanem jövedelmeznek. Már pedig, hogy a vasutak jövedelmezzenek, ez általában csak úgy képzelhető, ha mindazon a közutakon, melyek a vasut testével szoros kapcsolatban állanak, szállítások történnek, vagyis a közutak, melyeknek a vasutakra nézve fontosságuk van, ép ugy működnek, mint az erek az élő testben, t. i. táplálják, éltetik a testet, erőt és egészséget adnak annak.

Megépitették a vasutakat, tehát arról is kell gondoskodni, hogy a vasutak meg tudjanak élni. Ebben sokat lehet és kell tenni a közuti közlekedés terén.

Ily körülmények között elodázhatlan feladat, hogy végre valahára városunkban is megoldassék a közuti személyszállítás kérdése és épen ezért örömmel üdvözljük az e végett újabb megtett lépéseket.

Irodalom.

— Kritika és revízió. —

Mint már említettük, a lapunkhoz beküldött műveket sorba vesszük és ajánlani fogjuk azokat, amelyek az olvasó közönség pártolását megérdemlik, ellenben a selejteseket igyekezni fogunk a piacról leszorítani,

Hogy ezt tehessek, felkérjük a kiadóhivatalokat, hogy ismertetés végett minden megjelenő új könyvet küldjenek be hozzánk.

A szerelem könyve.

Ily czim alatt jelent meg a napokban egy kötet Székesfehérvárt szerző saját kiadásában. Irta: Regőczy (Exner) Győző székesfehérvári f. reáliskolai tanár — Ára füze 5 kor. 10 fillér.

A költő-tanár versei figyelemre méltók és a könyv végére fűzött próza is gondolkodó főre és költői lelkültre vall.

A karácsonyi és újévi ajándékok között méltó helyet kér magának e könyv, melyből jövő számunk tárczarovatában adunk is egy pár mutatványt.

A **Costanza** című kitűnő olasz regény 3. és 4. füzeté is megjelent és már ezekből is meg lehet itélni, hogy érdemes volt átültetni a magyar irodalomba.

Kapható a regény a „Könyves Kálmán” irod. könyvkereskedő részvénytársaságnál Budapesten.

Egy-egy 3 ives (48 oldalos füzet) ára 15 kr.

Előfizetési felhívás.

Nagyvárad, decz. 6.

A jövő hó elejétől új előfizetést nyitunk. A „Hétfoi Értesítő” egy év óta áll fenn és ezen rövid idő alatt is oly tért hódított magának, mely páratlanul a vidéki hírlapírás történetében.

Ezen kedvező fogadtatás első sorban annak tulajdonítható, hogy lapunk politikával nem foglalkozik, s így minden pártárnyaltnál joggal helyet kér magának, annyival inkább, mert a társadalmi napi kérdéseket teljesen függetlenül és mindig a legnagyobb alapossággal tárgyalja.

A „Hétfoi Értesítő” e mellett sohasem kereste a szenzációt, nem hallgatott ugyan el semmit, a mi a közönséget érdekelte, de viszont nem igyekezett minden csekély és a nyilvánosság elé nem is tartozó dolgokból nagy lármát csapni.

A „Hétfoi Értesítő” mindenkor a méltanyosság, a tisztesség és az igazságszeretet álláspontjára helyezkedett, midőn egy vagy más kérdésben véleményét kellett nyilvánítani és nem engedte magát senki által sem befolyásoltatni.

A „Hétfoi Értesítő”, miután olyan időben jelenik meg, midőn más újság egy sem, hűzaggólló organum, mely nemcsak társadalmi, de szakyszerű egyéb czikkeivel, eredeti tárczáival is országoszerzte figyelmet keltett és különösen kitűnően szerkesztett sakkrovatával az egész országban elismertté tett magát.

A „Hétfoi Értesítő” táviratai és hiriei mindig érdekesek és változatosak és megelőzik az ország összes lapjait.

A „Hétfoi Értesítő” mindamellett igen olcsó, mert negyedévenként hához hordva, vagy postán csak egy forint.

Midőn még az olvasó közönség eddig élvezett nagymérvű pártfogását megköszönjük, kérjük lapunk előfizetőit és barátait, hogy a „Hétfoi Értesítő-t” ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek itt olvashatók:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre postán:

Egy óra	40 kr.
Negyedévre	1 frt — kr.
Félévre	2 frt — kr.
Egész évre	4 frt — kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Kiadóhivatal: Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei takarékpénztár épület) hova a hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

A szerkesztőség.

Hirdetmények olcsón felvételnek. A „Hétfői Értesítőben” azért is előnyösebb hirdetni, mert azon napon más hirlap nem jelenik meg, tehát az olvasó közönség nem oszlik meg, és a lap egész hétig az olvasó asztalon marad.

A hirdető közönség rendelkezésére bármely perczen szívesen kész a

Kiadóhivatal

Kossuth-Lajos utca 19/20.

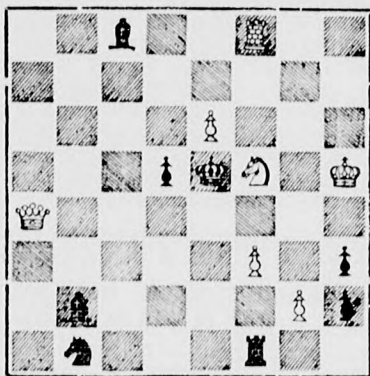
Heti sakk szemle.

Rovatvezető: **Gesztesi Ödön.**

78. feladvány.

Dr. Kálniczky Géza, Tornallya.

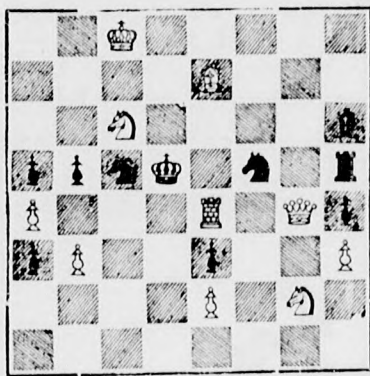
(Charousek Rezsőnek, a budapesti sakkverseny 2-ik nyertesének ajánlva. Berliner Schachzeitung.)

Matt a 3. lépésre.

79. feladvány.

Onitiu Valér, Szeged.

Matt a 2. lépésre.

113. játszma.

Spanyol játék.

Játszották a budapesti nemzetközi sakkversenyen

Walbrodt.

Winawer.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. F f1-b5	a7-a6
4. F b5-a4	H g8-f6
5. 0-0	H f6:e4
6. d2-d4	b7-b5
7. F a4-b3	d7-d5
8. d4:e5	F c8-e6
9. c2-c3	F f8-e7
10. F e1-e3	H e4-c5
11. F b3-c2	H c5-d7
12. F e3-f4?*	g7-g5!

* Itt V d1-e2 volt helyén a következő folytatással: 12. H d7:e5, 13. H f3:e5, H c6:e5. 14. f2-f4 és világos sokkal jobban áll.

13. F f4-g3	h7-h5
14. h2-h3	g5-g4
15. h3:g4	F e6:g4??

h5:g4 volt az egyedüli lépés, mely támadást ígért volna sötétnek.

16. V d1:d5	H c6-a5=
17. H f3-d4	H d7-b6
18. V d5-e4	V d8-d7
19. e5-e6!	F g4:e6
20. H d4:e6	f7:e6

Ha a vezér ütöttek, következnek: 21. F g3:c7.

21. B f1-d1	H b6-d5
22. 1-1	H d5:c7

V d7:c7-re 23. V e4:e6, H d5-f4, 24. F c2-g6+ H f4:g6, 25. V e6:g6+ K e8-f8, 26. B d1-d3 dönt.

23. B d1:d7	K e8:d7
24. H b1-d2	B a8-d8
25. a2-a4	K d7-c8
26. H d2-f3	H a5-c4
27. a4:b5	a6:b5
28. V e4-c6	K c8-b8
29. F c2-e4	H c4-d6
30. V c6-b6+	K b8-c8
31. F e4-c6	F e7-f6
32. B a1-a7	B h8-h7
33. F c6-b7+*	K c8-d7

* Fényes befejezés lett volna: 33. V b6:c7 és 34. B a7-a8.

34. V b6-c6+	K d7-e7
35. V c6:c7+	B d8-d7
36. V c7-d7+	K e7:d7
37. F b7-e4+	Földaja.

114. játszma.

Francia játék.

Magyar levelező verseny 1893-95.

Ecner Győző

Beu Mihály

(Székesfehérvár.)

(Kolozsvár.)

1. e2-e4	e7-e6
2. d2-d4	d7-d5
3. H b1-c3	H g8-f6
4. e4:d5	e6:d5
5. H g1-f3	F f8-d6
6. F f1-d3	c7-c6
7. H c3-e2	F c8-g4
8. H e2-g3	H b8-d7
9. c2-c3	V d8-e7+
10. V d1-e2	F g4:f3
11. g2:f3	V e7:e2+
12. K e1:e2	g7-g6
13. f3-f4	0-0-0
14. f4-f5	B d8-e8+
15. K e2-f3	B h8-g8
16. h2-h4	h7-h5
17. F c1-g5	H f6-g4
18. B a1-e1	H d7-f6
19. f5:g6	f7:g6
20. B e1:e8+	H f6:e8
21. K f3-g2	K e8-d7
22. B h1-e1	H g4-f6
23. c3-c4	H f6-h7
24. e4:d5	H h7:g5
25. d5:c6+	b7:c6
26. h4:g5	F d6:g3
27. K g2-g3	H e8-c7
28. f2-f4	B g8-g7
29. f4-f5	g6:f5
30. K g3-h4	f5-f4
31. K h4:h5	H c7-e6
32. g5-g6	K d7-d6
33. K h5-h6	B g7-b7
34. B e1:e6+	K d6:e6
35. g6-g7	B b7:g7
36. K h6:g7	K e6-d5
37. K g7-f6	K d5:d4
38. F d3-a6	földaja.

Sakk hírek.

A nagyváradai sakkör. Immár elérkezett a megalakulás stádiumához s örömmel jelezhetjük, hogy az fonyes sikerrel kecsegtet. Már az alakuló közgyűlésen is 120 tagot mutathat föl a jövődéli sakkör, pedig még sokan csak a megalakulás után fognak beiratkozni, úgy hogy a kör tagjainak száma felül fogja haladni a 150-et,

Oly szám ez, melylyel egyetlen hazai sakkör sem dicsekedhetik, a menyinyiben a legutóbbi kimutatás szerint a budapestinek 109 tagja van, utána szövetkezik a nagybecskereki 64 taggal s a temesvári 20 taggal.

Az alakuló közgyűlés lefolyását lapunk hírvatában találja meg az olvasó.

Steinitz, Lasker match. A hatodik játszmat Lasker nyerte meg. Lasker 5 és fél Steinitz egy fél.

Csigorin matchre hívta ki a moszkvai verseny nyertesét. Lasker kinyilatkoztatta, hogy ha ő lenne a nyertes 4000 rubel betéttel hajlandó Csigorinnal matchet játszani.

A Janovszky és Winawer köztimatch befejezése után, melyet előbbi nyert meg, Janovszky és Schlechter között rendeznek a bécsiek matchot. Schlechtert különben Mieses is kihívta, mely 1000 márká betéttel a tavasszal fog végbemenni.

Üzenetek:

O. V. Szeged. Berliner Schachzeitung. Berlin. C. A. Walbrodt. Exp. August-strasse 87. Berlin N. 24. Megjelenik havonként kétszer. Előfizetési ára 6 márká.

Többeknek. A Kélemen-féle 79. sz. feladványba nyomdahiba csuszott be. g6-on világos vezér áll, e5-ön pedig sötét király.

Biharmegyei vásárnapotár.

Heti vásárok.

Ámosd, szerdán.	M.-Cséke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beél, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Bárod, hétfőn.
B.-Püspöki,	N.-Léta, csütörtökön
B.-Böszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrős, kedd.
Dlőszeg, szerda.	Piskolt, szerda.
Élesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szalárd, szerda.
Feketető, hétfő.	Szent-Jobb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenke, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötegyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**

Főmunkatárs: **Rác Mihály.**

Nyilt-tér.

Aláírási felhívás!

A „Polgári takarékszövetkezet” kilencz évi időtartamából az első három évi ciklus folyó évi deczember hó 31-én jár le.

Alapszabályaink 3. §-a értelmében a szövetkezeti tagok a három éven át befizetett összegeket nyereség osztalékkal együtt jövő év elején a mikor a leszámolás megejtetik ki fogják kapni.

A fent hivatolt szakasz szerint a szövetkezetben való maradáshoz új aláírás szükségeltetvén, felhívjuk a szövetkezet jelenlegi tagjait, valamint mindazokat kik a második ciklusban, ezen szövetkezet tagjai lennének, hogy a szövetkezet üzlethelyiségében (Szt.-Lászlótér Kovács féle ház)

Kiss David tőzsde üzletében továbbá **Weisz Ignác** féle tőzsde üzletében (Szt.-László-tér.)

kitett aláírási iven aláírásaikat mielőbb megtenni sziveskedjenek.

Az elmúlt három évi ciklus üzlet eredménye előre láthatólag a befizetett összegeknek több mint **5-öt százalékos** kamatoztatását fogja eredményezni s így alapszabályaink azon célját is elértük, hogy a tagok befizetése után, rendes takarékpénztári betétek kamatozását meghaladó osztalékokat fizethetünk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy egy részjegy után heti befizetés **10 krt. tesz.** s hogy a befizetések **háromszor hetenként** eszközölthetnek,

Minden részjegy után egyszer s mindenkorra **5 kr.** beiratási díj fizetendő a jegyzés alkalmával.

Nagyvárad, 1896. november 7.

A Polgári takarékszövetkezet, igazgatósága.

